

Wolfgang Amadeus Mozart

Pracę wykonała

Amanda Pospieszalska

Wolfgang Amadeus Mozart (w formie spolszczonej Wolfgang Amadeusz Mozart, ur. 27 stycznia 1756 w Salzburgu, zm. 5 grudnia 1791 w Wiedniu) – austriacki (często spotyka się również określenie niemiecki)[a] kompozytor i wirtuoz gry na instrumentach klawiszowych, którego twórczość związana była głównie z austriackim Wiedniem. Razem z Haydnem oraz Beethovenem zaliczany do trójki klasyków wiedeńskich.

Dzieciństwo

Urodzony w Salzburgu, będącym wówczas stolicą niezależnego, w ramach Rzeszy, arcybiskupstwa (dopiero w latach 1805-1810 i ponownie od 1814 tereny te stały się częścią Cesarstwa Austriackiego). Był siódmym dzieckiem niemieckiego kompozytora Leopolda Mozarta oraz Anny Marii z domu Pertl[1]. Miał starszą o pięć lat siostrę Marię Annę nazywaną Nannerl, która także przejawiała uzdolnienia muzyczne. Razem z nią, kiedy miała 11 lat, mały Wolfgang grywał duety klawesynowe na zasłoniętej jedwabistym materiałem klawiaturze. Ojciec – Leopold Mozart – woził ich po całej Europie, przez co Wolfgang zaczął chorować.

W roku 1761 skomponował swój pierwszy utwór – Menuet i Trio KV 1.

Pozostała piątka rodzeństwa zmarła w wieku niemowlęcym. W wieku trzech lat Wolfgang, słysząc grę siostry na klawesynie, zabawiał się wyszukiwaniem tercji na tym instrumencie (jak wspomina później jego siostra). Od piątego roku życia uczył się gry na klawesynie pod kierunkiem swojego ojca.

Imiona Mozarta

Na chrzcie nadano mu imiona Joannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus, pierwsze na cześć świętego katolickiego patrona dnia urodzenia Jana Chryzostoma, Wolfgang na pamiątkę dziadka ze strony matki, a Teofil na pamiątkę ojca chrzestnego. Przez większość życia kompozytor posługiwał się jednak imionami Wolfgang Amadé. Amadé to francuska wersja greckiego imienia Teofil (przyjaciół Boga lub umiłowany przez Boga). Wcześniej używał także wersji włoskiej (Amadeo). We wczesnych dokumentach występowała również forma Wolfgang Gottlieb (Gottlieb to niemieckie tłumaczenie dla Teofil). Natomiast nigdy nie używał najpowszechniejszej dzisiaj wersji łacińskiej Amadeus. W dzieciństwie rodzice używali również zdrobnień Wolferl, Wolfgangerl i we wczesnych czasach Wolfi, o czym wiadomo z listów ojca i innych źródeł.

Podróże

W styczniu 1762 Leopold Mozart i jego dzieci udali się w pierwszą podróż artystyczną – do Monachium na pierwsze rodzinne tournée. Szczegóły tego 3-tygodniowego pobytu nie są znane. Następna podróż całej rodziny, rozpoczęta we wrześniu tego samego roku, wiodła przez Pasawę i Linz do Wiednia. W habsburskiej stolicy Wolfgang i Nannerl zaprezentowali się jako klawesyniści zarówno na dworze cesarskim, jak i w pałacach arystokracji.

W drodze powrotnej rodzina zatrzymała się na dwa tygodnie w Bratysławie i na początku stycznia 1763 powróciła do Salzburga.

W czerwcu 1763, zachęcony sukcesem podróży do Wiednia, Leopold Mozart z żoną i obojgiem dziećmi wyruszył na znacznie dłuższe tournée.

Początkowo planowano podróż do wielu miast niemieckich i do Paryża; ewentualne dalsze cele miały zależeć od sukcesu – zwłaszcza materialnego – dotychczasowych koncertów. Wolfgang i Nannerl koncertowali zatem w Monachium, Augsburgu, Schwetzingen, Moguncji, Frankfurcie n. Menem (gdzie na koncert Mozarta przyszedł młody Goethe), Koblencji i (prawdopodobnie) Akwizgranie.

W październiku 1763 roku rodzina Mozartów przybyła do Brukseli.

W roku 1764 Wolfgang Mozart zagrał w Wersalu dla Ludwika XV i w pałacu Buckingham dla Jerzego III.

W 1769 roku Mozart został koncertmistrzem kapeli arcybiskupiej.

W latach 1769-1773 trzykrotnie odwiedził Włochy (grudzień 1769 – marzec 1771, sierpień – grudzień 1771 i październik 1772 – marzec 1773). W czasie pierwszego pobytu poznał w Bolonii G.B. Martiniego i został przyjęty na członka sławnej Accademia Filarmonica. W czasie tej podróży po wysłuchaniu w Kaplicy Sykstyńskiej Miserere Gregorio Allegriego zapisał ten utwór z pamięci. „Miserere” można było wykonywać tylko w Kaplicy.

Papież podziwiał geniusz młodego twórcy i nadał mu tytuł Kawalera Orderu Złotej Ostrogi (ze znanych kompozytorów takie odznaczenie otrzymał wcześniej Gluck).

W 1773 roku Mozart udał się z ojcem do Wiednia, prawdopodobnie w poszukiwaniu posady na dworze wiedeńskim. Spędził tam cztery miesiące, ale posady nie uzyskał. Niemniej pobyt w Wiedniu był ważny dla rozwoju jego twórczości (zaznajomił się wtedy m.in. z nowymi kwartetami Haydna). Następną podróż, trzymiesięczną, odbył na przełomie lat 1774 – 1775 do Monachium, gdzie skończył komponować operę komiczną Rzekoma ogrodniczka i dyrygował jej prapremierą.

W 1777 roku Mozart w Monachium poznał szesnastoletnią sopranistkę **Aloję Weber**, w której się zakochał. Chciał z nią wyruszyć w podróż, jednak te plany pokrzyżował jego ojciec.

We wrześniu 1777 Mozart rozpoczął kolejną podróż po Europie. Ponieważ ojciec, Leopold Mozart, nie otrzymał od arcybiskupa dłuższego urlopu, Wolfgang wyruszył w towarzystwie matki. Pierwszymi celami podróży były Monachium i Mannheim. Po dłuższym pobycie w Mannheim oboje pojechali dalej do Paryża, gdzie Mozart spędził pół roku w 1778.

W czerwcu 1778 jego matka zachorowała i zmarła 3 lipca 1778. Pobyt w Paryżu nie był zbyt udany. Chociaż wykonanie jego Symfonii „Paryskiej” KV 297 było sukcesem, Mozart nie zdobył uznania paryskich melomanów, ani żadnej posady we Francji.

Usilnie nakłaniany przez ojca do powrotu do Salzburga, wyruszył w drogę, zatrzymując się znowu w Mannheim i Monachium. W drodze powrotnej do Salzburga, Mozartowi udało się znów spotkać w Monachium ze swoją pierwszą miłością Alojzą Weber, która dała mu jednak wtedy do zrozumienia, że nie odwzajemnia już jego uczuć. Załamany z powodu podwójnej straty, jaką była strata matki i Alojzy, w styczniu 1779 Mozart wrócił do Salzburga, gdzie znalazł pracę u ówczesnego księcia arcybiskupa – hrabiego Hieronymusa von Colloredo.

Lata 1779 i 1780 Mozart spędził w Salzburgu. Wtedy też otrzymał zamówienie na napisanie wielkiej opery na rozpoczęcie sezonu operowego w Monachium w grudniu 1780. Operą tą był Idomeneo, król Krety.

W listopadzie 1780 Mozart udał się do Monachium, aby dokończyć pracę nad dziełem, nadzorować próby i dyrygować prapremierą oraz paroma następnymi przedstawieniami. Prapremiera Idomeneo została wprawdzie przesunięta z powodu żałoby po śmierci Marii Teresy 29 listopada 1780, ale w końcu odbyła się 29 stycznia 1781. Na premierę przyjechał do Monachium ojciec Mozarta, a także jego siostra. Korzystając z wyjazdu chlebobdawcy, arcybiskupa Hieronymusa von Colloredo, do Wiednia, Mozart samowolnie przedłużył pobyt w Monachium.

Doprowadziło to do nieporozumienia z pracodawcą, które zakończyło się wyjazdem Mozarta do Wiednia, gdzie wynajął pokój u rodziny Weberów. Alojza była już co prawda wtedy mężatką, lecz Wolfgangowi bardzo spodobała się jej siostra Konstancja.

4 sierpnia w 1782 r. Wolfgang ożenił się z **Konstancją Weber** (1762-1842), która także była śpiewaczką. W trakcie ich trwającego dziewięć lat małżeństwa Konstancja powiła szóstkę dzieci, z której przeżyła tylko dwójka. Jednocześnie rozpoczął pracę nad operą Urowadzenie z seraju. Od tamtej pory Wiedeń opuszczał tylko sporadycznie.

26 października 1782 odbyło się prawykonanie Mszy C-dur KV 427.

W grudniu 1786 roku Mozart otrzymał zaproszenie do Pragi. Wiązało się to z wystawieniem Wesela Figara.

Kres życia

Mozart spędził ostatnie lata swojego życia w Wiedniu, gdzie do dzisiaj można zwiedzać jeden z jego apartamentów przy Domgasse 5, położony w pobliżu katedry Św. Szczepana. W domu tym Mozart skomponował w 1786 Wesele Figara.

Jeszcze w październiku 1791 nikt by nie przypuszczał, że za dwa miesiące Mozart już nie będzie żył. Przez wiele lat nie wiadano, co było przyczyną śmierci kompozytora, tradycja romantyczna zaś stworzyła wokół tego faktu wiele fantastycznych legend. Po długotrwałej analizie medycznej Antona Neumayra, ustalono jednak dość szczegółowy przebieg choroby Mozarta, w którego opisie znajdują się takie objawy, jak: wysoka gorączka, obfite wydzielanie potu i wysypka, stan zapalny i obrzmienie w obrębie kończyn, unieruchomienie ciała z powodu silnego bólu. Możliwe, że chorował na gorączkę reumatyczną z reumatycznym zapaleniem stawów, z bardzo wysoką temperaturą i jednoczesnym wystąpieniem powikłań neurologicznych. Za bezpośrednią przyczynę śmierci uznaje się upust krwi dokonany przez medyka na dwie godziny przed śmiercią Mozarta.

Śmierć przerwała pracę Mozarta nad mszą żałobną Requiem. Na prośbę żony Mozarta dzieło to dokończyli jego znajomi kompozytorzy, Joseph Eybler i Franz Xaver Süssmayr. W rękopisie Mozarta ostatnie nuty postawione jego ręką przypadają na 8 takt partii wokalnych Lacrimosa.

Długo wierzono, że Mozart zmarł w nędzy i zapomnieniu, pochowany w grobie dla ubogich. W rzeczywistości, choć jego twórczość nie była już tak modna w Wiedniu, w dalszym ciągu otrzymywał jednak znaczące przychody z różnych stron Europy, szczególnie z Czech, a konkretnie z Pragi.

Został pochowany w grobie 3 klasy, tak jak większość mieszkańców Wiednia. Pochówek tego typu warunkowały dwa zarządzenia Józefa II z lat 1784-1785, które narzucały poszczególne elementy pogrzebu.

W 1809 r. Konstancja poślubiła duńskiego dyplomata, Georga Nicolausa von Nissena, który był miłośnikiem dzieł Mozarta i napisał pierwszą biografię kompozytora.

Podsumowanie

Mozart nie miał trudnego życia. Często otrzymywał wynagrodzenie za swoją pracę i gdy już posiadał pieniądze, to trwonił wielkie sumy, prowadząc ekstrawagancki styl życia. Świadczyło to jednak nie o jego próżności, lecz o chęci aktywnego zaistnienia w wiedeńskim świecie muzyków, co miało przynieść w efekcie dodatkowe dochody. Dużych wydatków przysparzała Mozartowi również jego żona Konstancja. Gdy była już szósty raz w ciąży, miała duże problemy ze stopami, co zmuszało ją do częstych i długich wyjazdów do uzdrowiska Baden.